

Elevers syn på valg af uddannelse i 8. klasse

Metodebilag

INDHOLD

Elevers syn på valg af uddannelse i 8. klasse

1	Indledning	4
2	Undersøgelsens formål og design	5
2.1	Forundersøgelse og ekspertgruppe	5
3	Kvantitative metodeelementer	7
3.1	Datagrundlag	7
3.2	Analysetilgang	12
4	Kvalitative metodeelementer	15
4.1	Sampling og rekruttering til det kvalitative panel	15
4.2	Dataindsamling	16
4.3	Analyse af interviewdata	16
5	Bilagsfigurer	18
5.1	Tabeller der ligger til grund for indledningen	18
5.2	Figurer der belyser hovedresultat 1	20
5.3	Figurer, der belyser hovedresultat 3	24

1 Indledning

Notatet ”Elevens syn på valg af uddannelse i 8. klasse”, har fokus på elevernes valgproces i udskoling og er en del af projektet ”Unge veje mod uddannelse 2025”.

Formålet med notatet er at afdække, hvordan elever i 8. klasse oplever at være klædt på til at træffe valg om deres uddannelse og fremtid. Herunder hvornår vejledningsaktiviteter bidrager til elevernes afklarings- og valgproces, hvilke personer, der har betydning for processen, og i hvilket omfang eleverne oplever, at deres behov for viden og sparring bliver imødekommet.

I dette metodebilag udfoldes de datamæssige og metodiske aspekter af undersøgelsen.

2 Undersøgelsens formål og design

Undersøgelsen ”Unges veje mod ungdomsuddannelse 2025” er delvist en gentagelse af en forløbsundersøgelse af unges veje mod ungdomsuddannelse, som EVA tidligere har gennemført (2015-22). I lyset af de store ændringer, ungdomslivet har gennemgået i de senere år – en tiltagende digitaliseret verden, et øget samfundsmæssigt fokus på trivsel – og store reformer i støbeskeen, har vi på EVA set et behov for igen at stille skarpt på de unges drømme og bekymringer i valgprocessen og deres oplevelser med vejledningsaktiviteter. Tanken er, at projektet skal belyse, hvordan feltet har udviklet sig siden sidst, og supplere og udfolde eksisterende viden på området.

Undersøgelsen tager afsæt i de unges perspektiver og var oprindeligt designet som en forløbsundersøgelse. Med forløbsdesignet følges den samme gruppe elever fra 8. klasse, til de påbegynder en ungdomsuddannelse. Det giver mulighed for at kortlægge begivenheder i den rækkefølge, de sker, hvilket blandt andet har den fordel, at eleverne bedre kan huske både aktiviteter og refleksioner, og at man derved undgår efterrationalisering.

Som en konsekvens af EVA's nedlukning i 2026, kan undersøgelsen desværre ikke fortsætte som planlagt. Derfor afrapporteres der udelukkende på de data, der er indsamlet i 2025, mens eleverne gik i 8. klasse, hvilket også afspejles i dette metodeappendiks.

2.1 Forundersøgelse og ekspertgruppe

Som optakt til den nye undersøgelse (2025) blev der gennemført en forundersøgelse, der havde til formål at informere udarbejdelsen af undersøgelsen, herunder vinkling af undersøgelsen, udvikling af konkrete undersøgelsesspørgsmål samt at kvalificere den efterfølgende dataindsamling.

Konkret bestod forundersøgelsen af følgende elementer:

- Seks interviews med centrale aktører på vejledningsområdet med henblik på at få input til, hvilke ændringer der er sket på vejledningsområdet inden for de senere år, samt hvilken betydning disse ændringer tillægges.
- Læsning af relevant forskning/litteratur på området, anbefalet af de interviewede eksperter, samt orientering i lovgivning på vejledningsområdet.
- Tre gruppeinterviews med i alt 16 elever i 8. klasse med henblik på at få en større forståelse af målgruppen anno 2025.

Forundersøgelsen har bidraget til at få overblik over, hvilke ændringer der er sket i vejledningslandskabet i de senere år med relevans for undersøgelsen, herunder blandt andet bortfald af uddannelsesparathedsvurderingen, indførelsen af obligatorisk erhvervspraktik, indførelsen af emnet Uddannelse og Job, som en del af danskfaget samt muligheden for juniormesterlære. Efterfølgende er indførelsen af epx også blevet vedtaget.

Derudover har elevinterviewene bidraget til et større indblik i, hvad der rører sig blandt eleverne i 8. klasse i dag, herunder om der ser ud til at være nogen nye tendenser på spil sammenlignet med EVA's første undersøgelse af unges veje til ungdomsuddannelse. Interviewene gav blandt andet indblik i, at de sociale medier spiller en større rolle i de unges afklarings- og valgproces i dag end for otte år siden – også når det gælder de unges fremtidsdrømme samt som kilde til viden og inspiration til uddannelse og job.

Der er blevet knyttet en ekspertgruppe til undersøgelsen bestående af to eksperter, der har fulgt projektets første år, hvor data er indsamlet i 8. klasse:

- Anders Ladegaard, leder af uddannelse i Fredericia Kommune
- Rie Thomsen, professor i karrierevejledning ved Aarhus Universitet.

3 Kvantitative metodeelementer

I dette kapitel redegøres for de kvantitative metodeelementer i undersøgelsen, herunder datagrundlag og analysetilgang.

De kvantitative metodeelementer har til formål at gøre det muligt at kortlægge og beskrive, hvad der sker i de unges afklarings- og valgproces. Dataindsamlingen består af en spørgeskemaundersøgelse i 8. klasse suppleret med registerdata. Helt overordnet består det kvantitative panel i 2025 af 3.675 elever fra 99 forskellige skoler.

3.1 Datagrundlag

3.1.1 Kildepopulation

Kildepopulationen for analysen er elever 8. klasse i Danmark i skoleåret 2024/2025, der går på en almen skole – enten folkeskole eller friskole/privat grundskole.

3.1.2 Registerdata

I undersøgelsen anvendes der oplysninger fra en række forskellige registre i Danmarks Statistik. Tabel 3.1 giver et overblik over de anvendte registre.

Tabel 3.1
Anvendte registre i Danmarks Statistik

Registre	Oplysninger
Befolkningsregistret	Herkomst, alder, køn, kobling til forældre
Uddannelsesregistret (KOTRE)	Skoleskift, institutionsnummer, klasse
Uddannelser (UDDA)	Forældres højest fuldførte uddannelse
Registerbaseret arbejdsstyrkestatistik (RAS)	Forældres tilknytning til arbejdsmarkedet
Institutionsregisteret	Institutionstype, type af beliggenhedskommune
Folkeskolens Nationale Overgangstest	Klasse (6. og 8. klasse), skoleår, fag (dansk, matematik), testresultater (elevdygtighed på kriteriebaseret skala)

3.1.3 Spørgeskemadata

Etablering af panel og rekruttering

På baggrund af et udtræk fra Institutionsregisteret har Epinion inviteret 693^{1,2} skoler til at deltage i undersøgelsen. Skolerne var udvalgt ved stratificeret tilfældig udvælgelse. Udvælgelsesstrata blev dannet på baggrund af skolernes elevgrundlag, herunder oplysninger om elevernes karaktergennemsnit og overgang til ungdomsuddannelse efter grundskolen (et år og tre måneder efter), andelen af elever fra uddannelsesfremmede hjem og andelen af elever med udenlandsk herkomst. På baggrund af disse oplysninger blev der vha. latent klasseanalyse (LCA) blandt folkeskolerne dannet fire skoletypesegmenter, som skolerne blev udtrukket fra for at sikre, at stikprøven afspejler fordelingen af de identificerede skoletyper i hele populationen. De dannede segmenter fremgår af tabel 3.2.

Tabel 3.2

Udvælgelsesstrata (segmenter) for folkeskoler

Segment	Beskrivelse	Andel i populationen (%)	Inviterede (N)
"Underpræsterende skole"	Relativt lille andel af elever fra uddannelsesfremmede hjem; Relativt lille andel af elever med udenlandsk herkomst; Relativt lavt karaktergennemsnit; Relativt lille andel, der overgår til ungdomsuddannelse	33 %	153
"Stærk skole"	Lille andel af elever fra uddannelsesfremmede hjem; Lille andel af elever med udenlandsk herkomst; Højt karaktergennemsnit; Stor andel, der overgår til ungdomsuddannelse	31 %	136
"Svag skole med indvandrerprofil"	Stor andel af elever fra uddannelsesfremmede hjem; Stor andel af elever med udenlandsk herkomst; Lavt karaktergennemsnit; Lille andel, der overgår til ungdomsuddannelse	21 %	114
"Overpræsterende skole med indvandrerprofil"	Relativt stor andel af elever fra uddannelsesfremmede hjem; Stor andel af elever med udenlandsk herkomst; Relativt højt karaktergennemsnit; Relativt stor andel, der overgår til ungdomsuddannelse.	15 %	96
I alt		100 %	499

Kilde: Baseret på oplysninger fra Epinion.

Da der foreligger færre data for friskoler og private grundskoler, blev der i tråd med samplingstrategien i EVA's tidligere undersøgelse "Unges veje til ungdomsuddannelse" kun anvendt oplysninger om andelen af elever fra uddannelsesfremmede hjem og andelen af elever med udenlandsk herkomst. På den baggrund blev der dannet fire segmenter, der fremgår af tabel 3.3.

- 1 Oprindeligt blev 701 skoler inviteret, men da otte skoler viste sig ikke at være en del af populationen, blev de ekskluderet fra undersøgelsen, og udsendelsesgrundlaget endte således med at være på de 693 skoler.
- 2 Ud af en population på cirka 1.300 skoler, der har en 8. klasse.

Tabel 3.3

Udvælgelsesstrata (segmenter) for frie og private grundskoler

Segment	Beskrivelse	Andel i populationen (%)	Inviterede (N)
"Ressourcestærk skole"	Lille andel fra uddannelses-fremmede hjem; Lille andel med udenlandsk herkomst	43 %	84
"Ressourcestærk skole med indvandrerprofil"	Lille andel fra uddannelses-fremmede hjem; Stor andel med udenlandsk herkomst	21 %	41
"Ressourcesvag skole med indvandrerprofil"	Stor andel fra uddannelses-fremmede hjem; Stor andel med udenlandsk herkomst	19 %	37
"Ressourcesvag skole"	Stor andel fra uddannelses-fremmede hjem; Lille andel med udenlandsk herkomst	17 %	32
I alt		100 %	194

Kilde: Baseret på oplysninger fra Epinion.

Blandt de 693 inviterede skoler var der 123 skoler, der sagde ja til at deltage i undersøgelsen og som indsendte oplysninger på en kontaktperson fra skolen, der skulle stå for dataindsamlingen. Tilmeldingsprocenter blandt skolerne i de forskellige segmenter fremgår af tabel 3.4.

Tabel 3.4

Tilmeldingsprocenter fordelt på segmenter

Skoletype	Segment	Inviteret	Tilmeldinger	Tilmeldingsprocent
Folkeskoler	"Underpræsenterende skole"	153	25	16 %
	"Stærk skole"	136	26	19 %
	"Svag skole med indvandrerprofil"	114	18	16 %
	"Overpræsenterende skole med indvandrerprofil"	96	18	19 %
Fri- og privatskoler	"Ressourcestærk skole"	84	19	23 %
	"Ressourcestærk skole med indvandrerprofil"	41	5	12 %
	"Ressourcesvag skole med indvandrerprofil"	37	6	16 %
	"Ressourcesvag skole"	32	6	19 %

Kilde: Baseret på oplysninger fra Epinion.

Dataindsamling

Dataindsamlingen er gennemført i perioden fra 2. april til og med 15. maj 2025. Kontaktpersonerne modtog alle en e-mailinvitation med et link til spørgeskemaundersøgelsen, som eleverne har kunnet logge ind på med deres Uni-login. Der er udsendt tre opfølgende e-mailpåmindelser og gennemført telefoniske påmindelser til skoler med færre end fem elevbesvarelser.

Svarprocenter og repræsentativitet

Der er i alt indsamlet 3.706 elevbesvarelser fra 99 skoler. Det leder til en svarprocent på 80 % af de tilmeldte skoler, idet spørgeskemaet blev udsendt til i alt 123 skoler.

Ved omdannelse af Uni-Login til cpr-nummer og efterfølgende kobling til registre lander analysepopulationen på i alt 3.675 besvarelser.³

Overordnet set ligner analysepopulationen i vid udstrækning kildepopulationen med hensyn til en række undersøgte baggrundsfaktorer. Det fremgår af tabel 3.5. Der kan dog observeres enkelte skævheder. Særligt kan fremhæves skoleskift, hvor analysepopulationen har færre skoleskift end kildepopulationen. I analysepopulationen er det 58 % af eleverne, der ikke har haft nogen skoleskift i deres skoletid, mens det kun er tilfældet for 50 % i kildepopulationen. Derudover er der flere elever i analysepopulationen, der har en alder på 14 år (90 %) end i kildepopulationen (87 %). Det kan potentielt hænge sammen med, at det i registrene ikke har været muligt at afgrænse fra evt. specialklasser eller lignende fra kildepopulationen.

Der ses også forskelle i kommunetype, hvor der i analysepopulationen særligt ses en overrepræsentation af elever på skoler i storbykommuner – 17 % sammenlignet med 12 % i kildepopulationen – og en underrepræsentation af elever på skoler i landkommuner – 14 % sammenlignet med 19 % i kildepopulationen. Da skævhederne trods alt ikke er mere udtalte, vurderes det, at vægtning ikke giver tilstrækkelig værdi i forhold til de ulemper, der er forbundet med en mere kompliceret formidling.

Tabel 3.5
Repræsentativitetstest

	Analyse- population	Kilde- population	Signifikanstest (chi2)
Alder	N = 3.675	N = 66.737	p < 0,001
13 år eller yngre	1 %	2 %	
14 år	90 %	87 %	
15 år eller ældre	9 %	11 %	
Forældres højest fuldførte uddannelse	N = 3.675	N = 66.737	p = 0,437
Ingen kompetencegivende uddannelse	35 %	36 %	

3 Da nogle elevers Uni-login ikke kunne konverteres til cpr-nummer eller ikke var at finde i DST's registre.

	Analyse- population	Kilde- population	Signifikanstest (chi2)
Erhvervsfaglig uddannelse	8 %	8 %	
Videregående uddannelse	57 %	57 %	
Kommunetype	N = 3.612	N = 63.593	p < 0,001
Hovedstadskommune	25 %	27 %	
Storbykommune	17 %	12 %	
Provinskommune	24 %	24 %	
Oplandskommune	21 %	17 %	
Landkommune	14 %	19 %	
Herkomst	N = 3.675	N = 66.737	p = 0,001
Dansk	85 %	86 %	
Vestlig	2 %	3 %	
Ikkevestlig	12 %	11 %	
National overgangstest - Matematik i 8. klasse	N = 2.375	N = 43.270	p = 0,031
Ikke tilstrækkelig præstation	1 %	1 %	
Mangelfuld præstation	5 %	6 %	
Jævn præstation	19 %	20 %	
God præstation	46 %	44 %	
Rigtig god præstation	22 %	22 %	
Fremragende præstation	7 %	7 %	
National overgangstest - Dansk i 8. klasse	N = 2.339	N = 42.154	p = 0,001
Ikke tilstrækkelig præstation	1 %	2 %	
Mangelfuld præstation	14 %	14 %	
Jævn præstation	15 %	15 %	
God præstation	33 %	34 %	
Rigtig god præstation	22 %	22 %	
Fremragende præstation	15 %	13 %	
Skoleskift	N = 3.675	N = 66.737	p < 0,001
Ingen skift	58 %	50 %	
1 skift	31 %	35 %	
2 eller flere skift	11 %	15 %	
Køn	N = 3.675	N = 66.737	p = 0,638
Dreng	51 %	51 %	
Pige	49 %	49 %	
Fars tilknytning til arbejdsmarkedet	N = 3.561	N = 63.636	p = 0,582
Beskæftiget	91 %	90 %	

	Analyse- population	Kilde- population	Signifikanstest (chi2)
Arbejdsløs	1 %	1 %	
Uden for arbejdsstyrken	8 %	8 %	
Mors tilknytning til arbejdsmarkedet	N = 3.638	N = 65.479	p = 0,025
Beskæftiget	86 %	85 %	
Arbejdsløs	2 %	2 %	
Uden for arbejdsstyrken	12 %	13 %	

Udvikling af spørgeskema og pilottest

Spørgeskemaet blev udviklet med afsæt i forundersøgelsen (jf. kapitel 2) og EVA's tidligere undersøgelser på området ([Overgange til ungdomsuddannelse | EVA](#)). Konkret var der i spørgeskemaudviklingen fokus på at skabe mulighed for at kunne sammenligne tendenser mellem den nye og EVA's tidligere undersøgelse af unges veje til ungdomsuddannelse. Det betød, at vi i nogle tilfælde har fastholdt suboptimale spørgsmålsformuleringer med henblik på bedre at kunne sammenligne med den tidligere undersøgelse. Derudover var der i udviklingen og udvælgelsen af spørgsmål fokus på at tilføje spørgsmål, der kunne supplere og udfolde den eksisterende viden. Endelig var der fokus på at holde spørgeskemaet i en overkommelig længde, så eleverne ville have en god oplevelse med at besvare det.

I spørgeskemaudviklingen er ekspertgruppen desuden blevet inddraget ad flere omgange. De har både givet feedback på de udvalgte temaer og på konkrete spørgsmål.

Efterfølgende er spørgeskemaet blevet pilottestet blandt ni elever. I forbindelse med pilottesten blev svartiden også testet. Alle piloter besvarede spørgeskemaet på knap 15 minutter, hvilket blev anset som tilfredsstillende. Pilottesten gav kun anledning til mindre ændringer. Pilottesten viste for eksempel, at de unges viden om uddannelse i nogle tilfælde var ret begrænset. Spørgeskemaet blev derfor enkelte steder revideret med fokus på følgende:

- Lixtal og tekstmængde
- Hjælpetekster ved behov
- At tydeliggøre, at det er legitimt at benytte svarkategorien "ved ikke" i de tilfælde, hvor det er muligt.

3.2 Analysetilgang

3.2.1 Operationalisering af variable

Tabel 3.6 viser en oversigt over, hvordan de anvendte variable er blevet operationaliseret.

Tabel 3.6
Operationalisering af variable

Variabel	Operationalisering
Herkomst (register)	Dansk, vestlig, ikkevestlig
Køn (register)	Dreng, pige
Alder (register)	Kontinuert samt kategorisk: 13 år eller derunder, 14 år, 15+ år
Forældres højeste fuldførte uddannelse (register)	Ingen kompetencegivende uddannelse, erhvervsfaglig uddannelse, videregående uddannelse
Folkeskolens Nationale Overgangstest i Dansk i 8. klasse (register)	Ikke tilstrækkelig præstation, mangelfuld præstation, jævn præstation, god præstation, rigtig god præstation, fremragende præstation
Folkeskolens Nationale Overgangstest i Matematik i 8. klasse (register)	Ikke tilstrækkelig præstation, mangelfuld præstation, jævn præstation, god præstation, rigtig god præstation, fremragende præstation
Kommunetype (skolens beliggenhed) (register)	Hovedstadskommune, storbykommune, provinskommune, oplandskommune, landkommune
Planer om ungdomsuddannelse (spørgeskema)	Baseret på spørgsmålene: "Hvad tænker du, at du skal, når du er færdig med 9. klasse?", "Ved du på nuværende tidspunkt, hvilken gymnasial uddannelse du vil tage?", "Hvad tænker du, at du skal, når du er færdig med 10. klasse?" (stillet til de elever, der svarer, at de skal i 10. klasse eller på efterskole) Inddelt i følgende kategorier: Planer om eux, planer om en erhvervsuddannelse (fx automekaniker, tømrer, kok, sosu, kontor), planer om en gymnasial uddannelse, planer om "andet" eller uafklaret ("Have et arbejde", "Ud at rejse", "Forberedende grunduddannelse", "Jeg ved ikke, hvad jeg skal", "Andet")

3.2.2 Deskriptive analyser

For at undersøge, hvad der kendetegner elevers forskellige syn på deres afklarings- og valgproces, er der foretaget deskriptive analyser i form af krydstabeller. Statistisk signifikans er testet vha. chi2-test med et signifikansniveau på 5 %.

3.2.3 Analyse af kommuneforskelle

For at undersøge, om der forskellene i vejledningspraksis mellem kommuner er blevet større eller mindre over tid, har vi undersøgt spredningen i to indikatorer, der knytter sig til elevernes karrierekompetencer, i både 2017 og 2025.

Operationalisering af karrierekompetencer

Karrierekompetencer kan defineres som "elevernes håndtering af og forståelse for deres forløb og overgange i uddannelsessystemet ved hjælp af viden om dem selv, fag, uddannelser, arbejdsmarked og samfundet" (Katznelson & Lundby, 2015; Thomsen, 2014). Med karrierekompetencebegrebet betones altså både tilegnelsen af konkret viden om samfund, uddannelser og arbejdsmarked og udviklingen af evnen til at tage hånd om eget uddannelses- og arbejdsliv, herunder evnen til at

håndtere usikkerhed og være i stand til at træffe valg. Karrierekompetence er dermed et komplekst begreb, som vanskeligt lader sig indfange i en spørgeskemaundersøgelse – operationaliseringen i konkrete spørgsmål betyder uvægerligt, at begrebet forsimples. Med dette grundlæggende forbehold for øje har vi valgt med udgangspunkt i litteraturen at forsøge at formulere nogle spørgsmål, der omhandler karrierekompetencer. Spørgsmålene er formuleret som en række udsagn, som de unge i spørgeskemaundersøgelsen kan erklære sig enige eller uenige i. De to indikatorer er: "Viden om sig selv" og "Viden om uddannelse". Vi har konstrueret to indeks, der er baseret på følgende spørgsmål:

Viden om sig selv:

- (_1) Jeg ved, hvad jeg interesserer mig for
- (_2) Jeg tænker over, hvad der er vigtigt for mig i livet
- (_3) Jeg ved, hvad jeg er god til
- (_4) Jeg ved, hvad jeg ikke er så god til
- (_5) Jeg ved, hvilke slags uddannelser der kunne passe til mig

Viden om uddannelse:

- (_1) Jeg har overblik over de forskellige typer af ungdomsuddannelser, der findes
- (_2) Jeg ved, hvad det kræver at komme ind på en ungdomsuddannelse

Indeksvariablene er konstrueret som simple sumskalaer og går fra 1-5, hvor 1 er udtryk for en høj grad af viden og 5 er udtryk for en lav grad af viden.

Der blev gennemført en konfirmatorisk faktoranalyse for at teste skalaerne validitet. Faktoranalysens resultater viste ingen væsentlige problemer, og begge indekser viste sig at have tilfredsstillende reliabilitet med Cronbachs alfaniveauer over 0,7.

Analyse af kommuneforskelle

For at kunne sammenligne eventuelle kommuneforskelle i 2017 og 2025 er analysen afgrænset til kun at indeholde de kommuner, der er repræsenteret i begge år. Det gælder for i alt 24 af kommunerne. Det er ikke sikkert, at det i alle tilfælde er de samme skoler, der er repræsenteret begge år. For hver kommune er der beregnet et kommunegennemsnit baseret på alle de elevbesvarelser, der findes i den kommune - fra en eller flere skoler. Spredningen er undersøgt deskriptivt.

4 Kvalitative metodeelementer

I dette kapitel redegøres der for de kvalitative metodeelementer i undersøgelsen.

De kvalitative metodeelementer har til formål at skabe indsigt i, hvordan og hvorfor forskellige indsatser, input og aktører påvirker de unges overgang, herunder deres refleksioner, overvejelser, oplevelser, afklaring og valg.

Dataindsamlingen består af et kvalitativt individuelt interview med hver af de udvalgte unge, mens de går i 8. klasse. Helt overordnet består det kvalitative panel af 42 unge rekrutteret fra seks forskellige skoler, som også indgår i det kvantitative panel.

4.1 Sampling og rekruttering til det kvalitative panel

Samplingen af skoler har taget udgangspunkt i de konstruerede skolesegmenter fra surveypanelet. Målet har været at udvælge seks meget forskellige skoler i forhold til skoletype, geografi og elevgrundlag, således at forskellige elevtyper og uddannelsesforløb kan forventes at være repræsenteret i panelet.

Tabel 4.1 viser fordelingen af skolekarakteristika blandt de udvalgte skoler.

Tabel 4.1
Fordelingen af skolekarakteristika

Skoletype	Segment	Indgår	Landsdel	By-/landskole
Folkeskoler	"Underpræsenterende skole"	1 stk.	Jylland	By
	"Stærk skole"	1 stk.	Jylland	Land
	"Svag skole med indvandrerprofil"	1 stk.	Fyn	By
	"Overpræsterende skole med indvandrerprofil"	1 stk.	Sjælland	Land
Fri- og privatskoler	"Ressourcestærk skole"	1 stk.	Sjælland	By
	"Ressourcestærk skole med indvandrerprofil"			
	"Ressourcesvag skole med indvandrerprofil"	1 stk.	Jylland	By
	"Ressourcesvag skole"			

Note: Jf. uddybende beskrivelse af segmenter i afsnit 3.1.3.

Blandt de skoler, der havde takket ja til at deltage i undersøgelsen, blev seks skoler inviteret til også at deltage i den kvalitative del af dataindsamlingen.

4.2 Dataindsamling

Da rekruttering af skolerne var faldet på plads, blev der aftalt et tidspunkt, hvor interviewene kunne gennemføres. Skolernes kontaktperson blev bedt om at udvælge syv 8.-klasseelever til interviews. I udvælgelsen blev der lagt vægt på at sikre en spredning blandt informanterne i forhold til deres køn, faglige interesser og niveau samt forældres baggrund. Således fik vi mulighed for at indfange den variation, der er i de unges forskellige oplevelser af og perspektiver på afklarings- og valgprocessen.

Interviewene blev gennemført i april og maj måned i løbet af én besøgsdag. Interviewene blev gennemført parallelt af to konsulenter, således at der kun deltog én konsulent ved hvert interview. Interviewene blev gennemført som semistrukturerede interviews med afsæt i en interviewguide og varede fra 0,5-1 time. Interviewene blev dokumenteret vha. lydoptagelse og efterfølgende transkriberet.

Formålet med interviewene er at give indsigt i, hvordan og hvorfor indsatser og aktører påvirker de unges afklarings- og valgproces, herunder deres refleksioner, overvejelser, oplevelser, afklaring og valg. Med interviewene er der fokus på at forstå den unges perspektiv og meningsdannelse i forhold til uddannelsesvalget i sin fulde kontekst, herunder dets betydning i den unges samlede liv.

Interviewene i 8. klasse havde særligt fokus på følgende temaer:

- Oplevelse af valgprocessen
- Kilder til inspiration
- Viden og fordomme knyttet til forskellige uddannelser og professioner
- Erfaring med vejledningsindsatser
- Foreløbige tanker om uddannelse og job
- Syn på egne og havede karakterkrav til stx.

For at understøtte afdækning af elevernes forestillinger om forskellige uddannelser/professioner blev der i interviewene anvendt billeder af forskellige uddannelses- og arbejdspladsmiljøer, som eleverne blev bedt om at beskrive og forholde sig til.

4.3 Analyse af interviewdata

De kvalitative interviews er blevet renskrevet i tekstnære referater og analyseret systematisk i et såkaldt *framework* (tematisk aksekodning). I frameworket er samtlige interviews kodet og meningskondenseret i temaer. Det gør det muligt at læse på tværs af informanter og temaer, det vil sige

enten fokusere på, hvad den enkelte unge siger om et eller flere temaer, eller fokusere på, hvad alle informanter siger om ét udvalgt tema.

5 Bilagsfigurer

Følgende figurer indgår i notatet ”Elevers syn på valg af uddannelse i 8. klasse” og fremstår her med alle kategorier og detaljer.

5.1 Tabeller der ligger til grund for indledningen

I det følgende fremgår tabeller, der belyser pointen om, at der er indikationer på, at forskelle i kommunernes vejledningspraksis er blevet større - eller i hvert fald, at der er blevet lidt større forskel på elevernes vurdering af deres viden om sig selv og viden om uddannelse mellem kommunerne.

Tabel 5.1

Viden om sig selv: Fordeling af kommunegennemsnit.

Kommune	2017 (n = 24)	2025 (n = 24)
1	1,79	1,94
2	1,79	2,00
3	1,80	2,01
4	1,81	2,02
5	1,87	2,02
6	1,89	2,03
7	1,93	2,03
8	1,93	2,05
9	1,96	2,05
10	1,98	2,06
11	1,98	2,06
12	1,99	2,12
13	1,99	2,12
14	1,99	2,13
15	2,00	2,16
16	2,03	2,17
17	2,04	2,18
18	2,05	2,19

Kommune	2017 (n = 24)	2025 (n = 24)
19	2,05	2,23
20	2,06	2,24
21	2,07	2,24
22	2,09	2,26
23	2,11	2,36
24	2,15	2,41
Difference mellem min og max	0,36	0,47

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 8. klasse, EVA 2025 og 2017.

Note: Skalaen går fra 1-5, hvor 1 indikerer høj grad af viden og 5 indikerer lav grad af viden.

Tabel 5.2
Viden om uddannelse: Fordeling af kommunegennemsnit.

Kommune	2017 (n = 24)	2025 (n = 24)
1	1,99	1,94
2	2,00	2,10
3	2,13	2,13
4	2,15	2,18
5	2,20	2,21
6	2,21	2,22
7	2,22	2,26
8	2,25	2,27
9	2,27	2,29
10	2,27	2,30
11	2,28	2,35
12	2,29	2,37
13	2,30	2,37
14	2,30	2,38
15	2,32	2,39
16	2,34	2,49
17	2,37	2,50
18	2,38	2,53
19	2,41	2,56
20	2,41	2,67
21	2,50	2,67
22	2,58	2,68

Kommune	2017 (n = 24)	2025 (n = 24)
23	2,66	2,71
24	2,87	2,92
Difference mellem min og max	0,87	0,98

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 8. klasse, EVA 2025 og 2017.

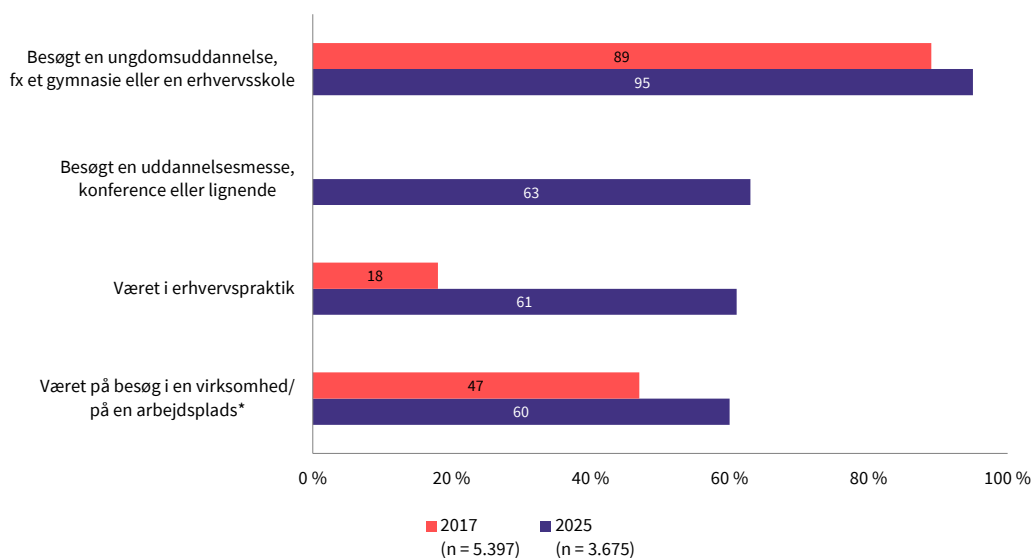
Note: Skalaen går fra 1-5, hvor 1 indikerer høj grad af viden og 5 indikerer lav grad af viden.

5.2 Figurer der belyser hovedresultat 1

I det følgende fremgår figurer, der belyser hovedresultat 1: Elever deltager i flere vejledningsaktiviteter, men føler sig mindre klædt på til uddannelsesvalget.

Figur 5.1

Andel, der svarer, at de har deltaget i følgende vejledningsaktiviteter i 8. klasse i 2017 og 2025.

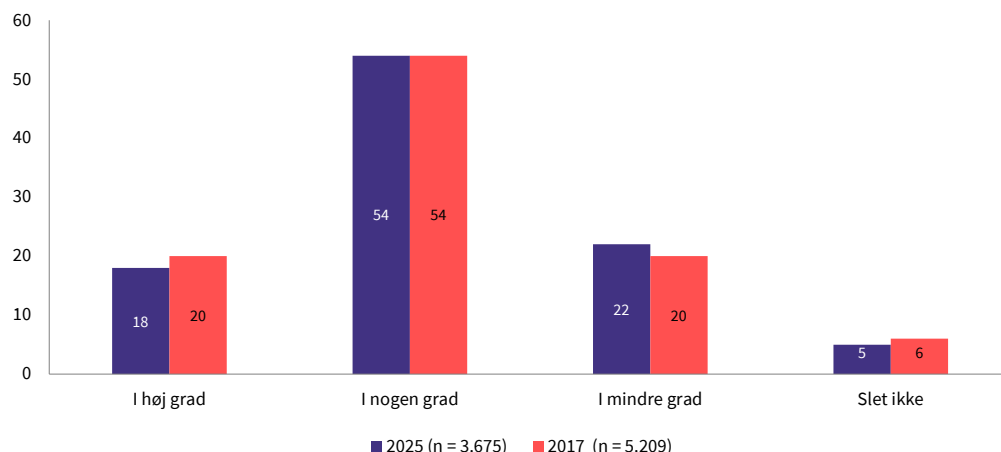

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 8. klasse, EVA 2025 og 2017.

Note: Spørgsmålsformulering: "Har du deltaget i følgende aktiviteter i løbet af 8. klasse (med skolen)?" Aktiviteten "Besøgt en uddannelsesmesse, konference eller lignende" indgik ikke som en del af spørgsmålsbatteriet i 2017.

Figur 5.2

Andel, der svarer, at de oplever at få den hjælp, de har brug for, for at vælge hvad de skal efter folkeskolen (n = 3.675)

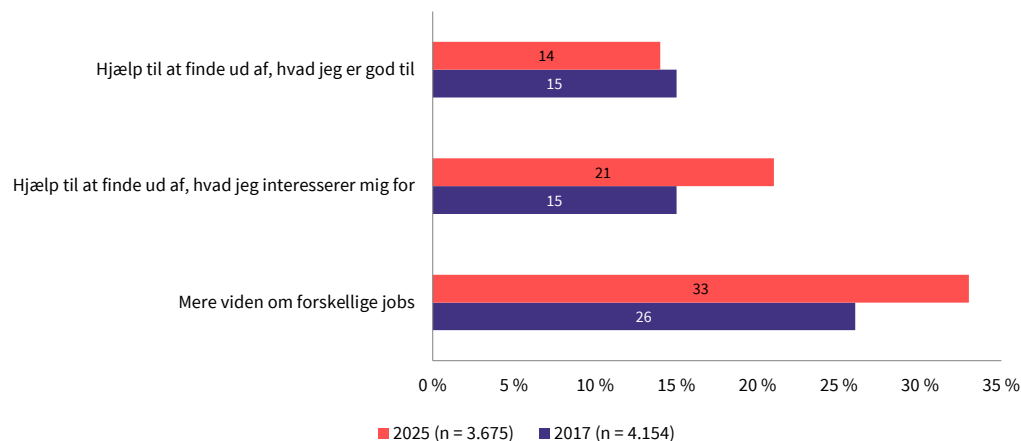

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 8. klasse, EVA 2025 og 2017.

Note: Spørgsmålsformulering i 2025: Oplever du at få den hjælp, du har brug for for at vælge, hvad du skal efter skolen? I 2017 var formuleringen lidt anderledes: Oplever du, at du får den hjælp, du har brug for for at kunne vælge, hvad du skal efter 9./10. klasse?

Figur 5.3

Andel, der svarer, at de i høj grad har brug for følgende hjælp til at vælge, hvad de skal efter skolen i 2025 og 2017

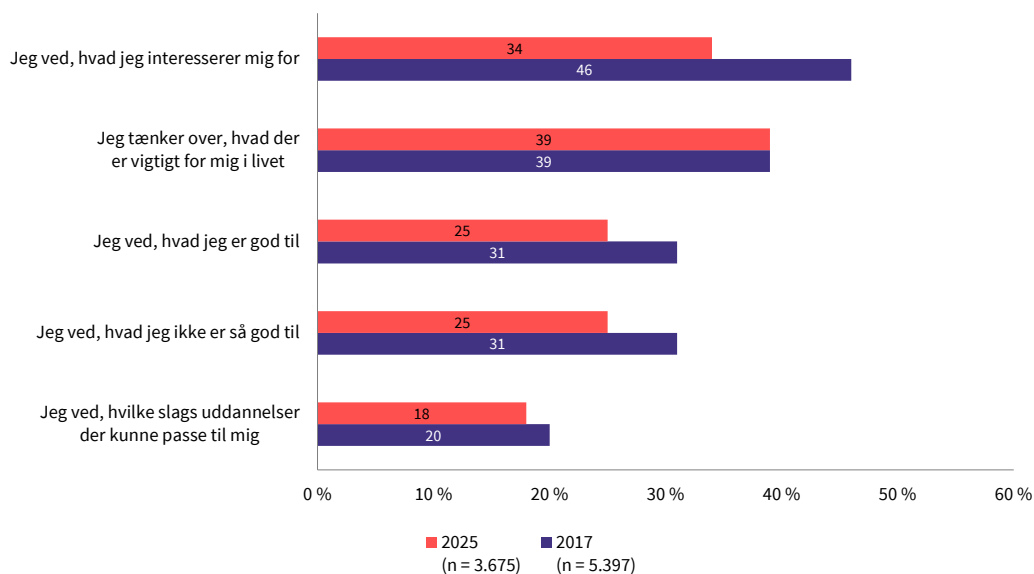

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 8. klasse, EVA 2025 og 2017.

Note: Spørgsmålsformulering i 2025: "I hvilken grad oplever du, at du har brug for følgende for at vælge, hvad du skal efter 9./10. klasse?" I 2017 blev spørgsmålet ikke stillet til respondenter, der havde svaret i høj grad på spørgsmålet: "Oplever du, at du får den hjælp, du har brug for, for at kunne vælge, hvad du skal efter 9./10. klasse?". I 2025 blev der stillet mere præcise spørgsmål til behov for viden om uddannelse. Derfor er det svært at sammenligne besvarelser vedr. viden om uddannelser på tværs af de to år.

Figur 5.4

Andel, der svarer, at de er helt enige i følgende indikatorer på viden om sig selv i 2025 og 2017.

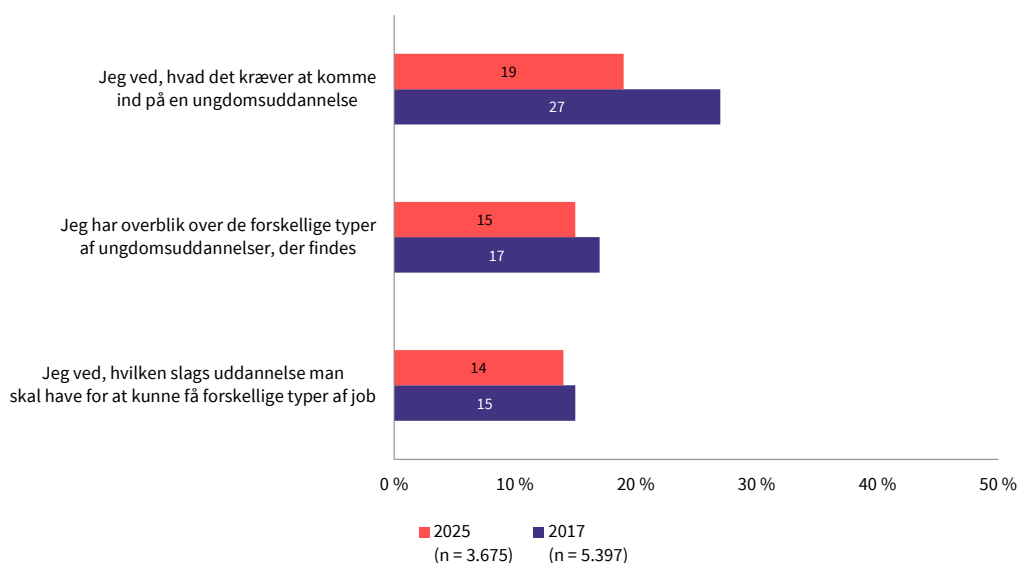

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 8. klasse, EVA 2025 og 2017.

Note: Spørgsmålsformulering: "Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?"

Figur 5.5

Andel, der svarer, at de er helt enige i følgende indikatorer på viden om uddannelser i 2025 og 2017.

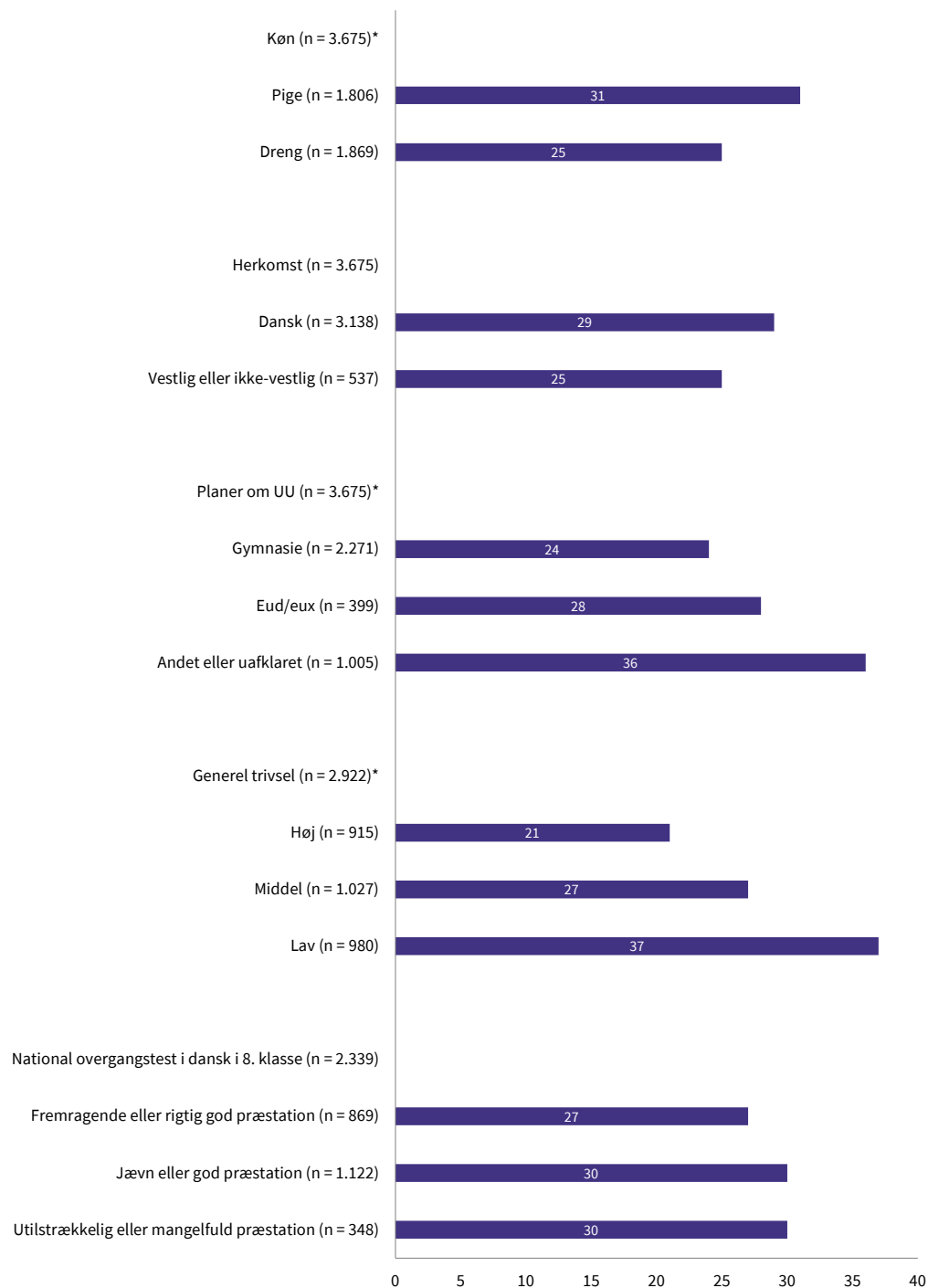

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 8. klasse, EVA 2025 og 2017.

Note: Spørgsmålsformulering: "Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?"

Figur 5.6

Andel elever, der svarer, at de i mindre eller slet ikke får den hjælp, de har brug for, for at vælge hvad de skal efter skole

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik samt spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 8. klasse, EVA 2025.

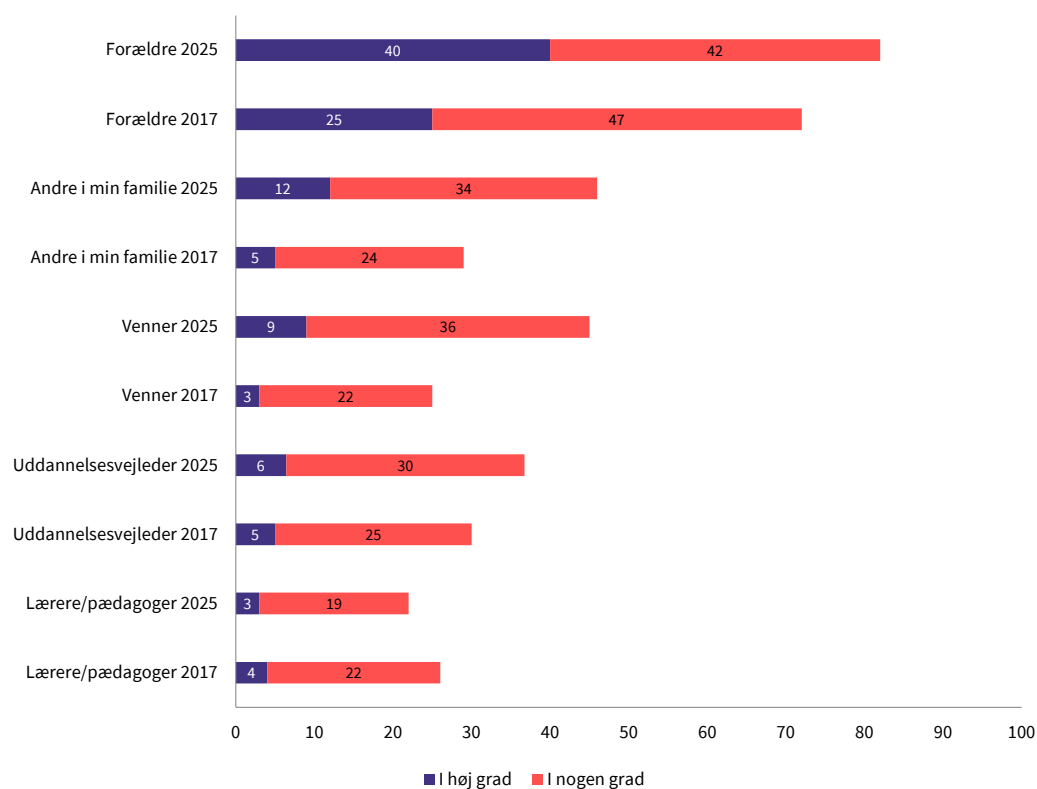
Note: * Indikerer, at der er signifikant forskel på grupperne inden for det pågældende karakteristikum ($p < 0,001$). I figuren varierer n, fordi nogle af oplysningerne er baseret på registerdata, der ikke er komplette. Det gælder data hentet trivselsmålingen og Folkeskolens Nationale Overgangstest.

5.3 Figurer, der belyser hovedresultat 3

I det følgende fremgår figurer, der belyser hovedresultat 3: Forældre er stadig vigtigere sparringspartnere for elever end vejledere og lærere.

Figur 5.7

Andel, der svarer, at følgende personer i høj eller nogen grad har betydning for deres valg af uddannelse i 2017 og 2025.

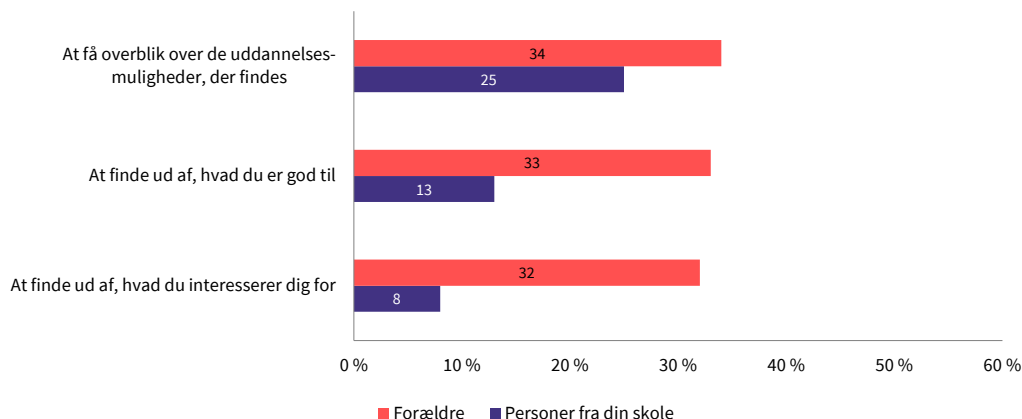

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 8. klasse, EVA 2025 og 2017.

Note: Spørgsmålsformulering: "Har disse personer betydning for dine overvejelser om valg af uddannelse." Bemærk, at svarmuligheden i 2017 var "min lærer" i stedet for "lærere/pædagoger" og "min UU-vejleder" i stedet for "uddannelsesvejleder".

Figur 5.8

Andel i 2025, der i høj grad vurderer, at henholdsvis forældre og personer fra deres skole kan hjælpe med følgende (n = 3.675)

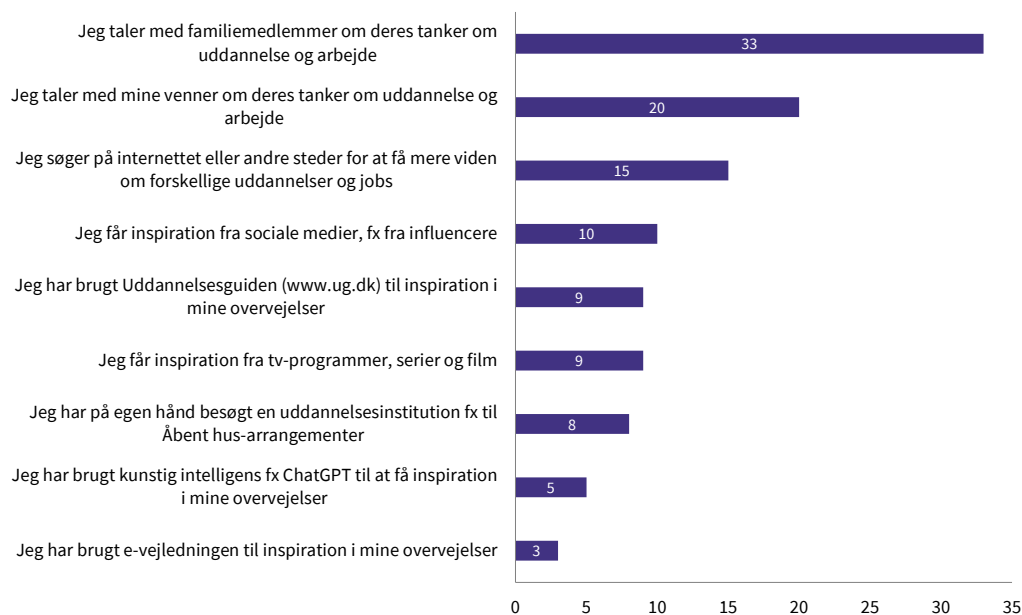

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 8. klasse, EVA 2025.

Note: Spørgsmålsformulering: "I hvilken grad oplever du, at forældre/personer fra din skole, fx en vejleder eller en lærer, kan hjælpe dig med følgende?"

Figur 5.9

Andel, der svarer, at de er helt enige i at nedenstående er kilder til inspiration i overvejelser om uddannelse og job

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 8. klasse, EVA 2025.

Note: Spørgsmålsformulering: "De næste udsagn handler om, hvor du får din inspiration til at træffe valg om uddannelse. Hvor enig eller uenig er du?"

Elevs syn på valg af uddannelse i 8. klasse

© 2026 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7182-886-3

EVA – analyser, redskaber og udvikling, der styrker uddannelser og dagtilbud.

EVA

+45 35 55 01 01
eva@eva.dk
www.eva.dk